

WOJCIECH KACZMAREK

KSIĄDZ PROFESOR MARIAN LEWKO (1936–2002)
TEATROLOG I WYCHOWAWCA

Zmarły 20 maja 2002 r. ks. Marian Lewko należał do Zgromadzenia Księżych Salezjanów i od roku swoich święceń kapłańskich, które przyjął w 1962 r., pozostał wiernym synem św. Jana Bosko. Regułę założyciela realizował w środowisku szczególnym, w pracy naukowej i wśród studentów. Od 1963 r. wpisał się w pejzaż Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, jako student filologii polskiej, a od 1964 r. także historii sztuki. Oba kierunki zakończył dyplomami magisterskimi: w 1968 r. uzyskał magisterium na polonistyce, przedstawiając pracę pt. *Recepcja teatru Strindberga w Polsce (1905–1918)*, a studia z historii sztuki uwieńczył pracą o romańskich freskach w kościele w Czerwińsku. W ten sposób uformowany i przygotowany rozpoczął w roku akademickim 1969/70 pracę naukowo-dydaktyczną na polonistyce KUL, pod kierunkiem prof. dr hab. Ireny Sławińskiej, najpierw jako jej asystent w Katedrze Teorii Literatury, a od 1975 r. w kierowanej przez nią Katedrze Dramatu i Teatru.

Mimo stałych zainteresowań sztuką i teologią pastoralną, jego podstawowym kierunkiem badań stał się teatr i literatura dramatyczna. Jednocześnie jednak nigdy nie przestał być salezjaninem o wyraźnie sprecyzowanych zainteresowaniach teologicznych. Pisał kazania, wygłaszał rekolekcje, zajmował się wychowywaniem seminarzystów. Przez szereg lat wydawał „Seminare”, naukowe czasopismo salezjańskie poświęcone studiom naukowo-pastoralnym. Jako współredaktor, a później także redaktor naczelny, wydał 9 roczników tego pisma.

Jako literaturoznawca i teatrolog stał się cenionym badaczem zarówno w Polsce, jak i na forum międzynarodowym, głównie w Szwecji. Najdonioślejsze Jego dokonania dotyczą recepcji dramaturgii skandynawskiej w Polsce, w szczególności zaś Strindberga, oraz różnych form dramatu religijnego w XIX i XX wieku. Tym badaniom poświęcił większość swoich publikacji.

Ksiądz Marian Lewko, jako literaturoznawca, a także teoretyk i historyk teatru, uformowany został w „szkole” prof. dr hab. Ireny Sławińskiej. Pani Profesor patronowała wszystkim etapom Jego kariery naukowej i badaniom, jakie w ra-

mach kierowanych przez nią Katedr: Teorii Literatury i Dramatu i Teatru, inicjowane były w środowisku naukowym KUL. Była promotorem jego pracy magisterskiej o recepcji teatralnej Augusta Strindberga w Młodej Polsce, bardzo wysoko ocenionej ze względu na zaprezentowany warsztat badawczy, ale przede wszystkim z uwagi na zgromadzony imponujący materiał źródłowy, znakomicie zinterpretowany, w znacznym stopniu poszerzający dotychczasowy stan badań nad teatrem modernistycznym. Praca zyskała też rangę poważnego wkładu w badania nad recepcją Augusta Strindberga w Polsce i była żywo przyjęta przez środowiska badawcze w Polsce i w Szwecji, które zajmowały się od dawna twórczością wielkiego Skandynawa. Wyniki swej pracy zaprezentował, przy współudziale prof. Sławińskiej, w artykule: *Strindberg och den polska teatern*, ogłoszonym w szwedzkim czasopiśmie „Meddelanden från Strindbergssällskapet” [Stockholm] 1970, nr 44 s. 2–8. Niebawem praca magisterska ks. Lewki prawie w całości została ogłoszona drukiem w KUL: *Recepcja teatralna Strindberga w okresie Młodej Polski*, („Roczniki Humanistyczne” t. XIX, 1971, z. 4, s. 5–64). Ponadto obszerną bibliografię i kalendarium, wykraczające poza ramy interpretacyjne pracy, zaprezentował jako osobną część pt.: *Kalendarz wystawień dramatów Augusta Strindberga na scenach polskich za lata 1905–1970* (tamże, s. 65–71). Publikacje te ugruntowały wysoką pozycję ks. Lewki w środowiskach naukowych, zajmujących się badaniami nad dramatem i teatrem modernistycznym w Polsce i na świecie.

Potwierdzeniem tej wysokiej oceny prac Księdza Profesora, a w szczególności jego odkrywczych badaniami i tezom na temat wpływu Strindberga na kształt teatru modernistycznego w Polsce, było zaproszenie, jakie otrzymał wraz z prof. Ireną Sławińską, do udziału w międzynarodowym sympozjum Strindbergowskim w Sztokholmie w 1973 r. zorganizowanym przez Międzynarodowe Towarzystwo Strindbergowskie oraz Szwedzki Instytut Wymiany Kulturalnej z Zagranicą. Tekst tego referatu został później ogłoszony w książce zawierającej materiały pokonferencyjne: *Strindberg and Modern Theatre*, Strindbergssällskapet, Stockholm 1975, s. 151–162.

Kiedy ks. Lewko przystępował do redagowania pracy doktorskiej był już cenionym i uznawanym badaczem teatru modernistycznego w Polsce. Jego uwaga koncentrowała się teraz nie na recepcji Strindberga, ale jego dramatach i koncepcjach teatralnych, jakie autor *Panny Julii* wprowadził do świadomości teatralnej Europy i świata. Obrona pracy doktorskiej odbyła się w październiku 1984 r. na podstawie pracy: *O dramacie i teatrze Strindberga* (Lublin 1983, ss. 269 + XXV, maszynopis w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL). Praca ta okazała się w dużej mierze pionierska, oparta na analizach dramatów wielkiego Szweda, a także na gruntownej znajomości europejskich modeli teatralnych, zaadaptowanych lub przetwarzanych przez Strindberga. Do osiągnięcia tak postawionego celu w swoich badaniach autor sięgał do materiałów biograficznych, analizował prace eseistyczne i wystąpienia prasowe Strindberga, śledził także jego doświadczenia sceniczne i podejmowane przez niego działania teatralne. Niezwykłą zasługą badań

ks. Lewki było także wnikliwe wydobycie obecności tych zagadnień w fakturze i w strukturze samych dramatów Strindberga. Tu przede wszystkim ukazał badacz swoje przygotowanie filologiczne i umiejętność analizy kształtu teatralnego zawartego w tekstach dramatycznych. Wśród Strindbergologów wyróżniał się ks. Lewko jeszcze jedną charakterystyczną cechą: badał związki autora *Ojca* z tradycją chrześcijańską i tropił wszelkie odniesienia do Biblii, jakie uobecniają się w dramaturgii szwedzkiego pisarza. Zarówno wśród badaczy polskich, jak i szwedzkich, uchodził w tej kwestii za autorytet. Potwierdzeniem tych zainteresowań były liczne studia, między innymi obszerny artykuł: *Biblijne konteksty dramaturgii Augusta Strindberga* („Zeszyty Naukowe KUL” R. XXXI (1988), nr 4 (124), s. 29–40) czy studium: *Chrześcijańskie konteksty dramaturgii Augusta Strindberga* („Roczniki Humanistyczne” t. XLII, z. 1, s. 85–121).

Uzyskany w 1984 r. tytuł doktora pozwolił ks. Lewce na podjęcie w szerszym zakresie pracy dydaktycznej w KUL, która była jego prawdziwą pasją i w jakimś sensie realizacją salezjańskiej misji wśród młodzieży. Nigdy nie stronił od spotkań i konsultacji ze studentami. Przynosił swoje materiały, pomagał w kwerendzie, dzielił się swoimi doświadczeniami, zachęcał wychowanków do wytrwałości, dobrym słowem podtrzymywał tych, którzy zbyt łatwo chcieli zrezygnować. Troska o studentów, o ich przygotowanie merytoryczne, a także o ich „kondycję duchową” stawała się normą w działalności dydaktycznej Księdza. Spływy kajakowe, których był organizatorem w okresie asystentury, spotkania wyjazdowe do Kazimierza z magistrantami i inne formy współdziałania na rzecz studentów powodowały, że jego zajęcia cieszyły się dużą popularnością, przychodziło na nie wielu chętnych, tak wielu, że nie dla wszystkich starczało miejsca w małej sali Katedry Dramatu i Teatru. Prowadził wykłady z literatury dramatycznej polskiej i obcej, ćwiczenia ze scenografii teatralnej i dokumentacji widowisk, konwersatoria teatrologiczne i proseminaria. Zyskiwał doświadczenia pozwalające budować w przyszłości środowisko młodych badaczy teatru wyrastających już z jego „szkoły” Jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego prowadził kilkanaście prac magisterskich zorientowanych na badanie kształtu teatralnego dramatu i rozmaitych modeli teatralnych na przełomie XIX i XX w. i w pierwszej połowie XX w. w Polsce.

Nękające Go choroby i przebyte w ich efekcie trzy poważne operacje nie hamowały tego zaangażowania, co najwyżej spowolniły powstanie pracy habilitacyjnej. Pracował bowiem nad nią długo, ponad 10 lat: od 1985 do 1996. Dopiero jednak gdy wyszła drukiem, okazało się, co tak naprawdę było przyczyną jej, wobec doktoratu, dość późnego, ogłoszenia. Praca habilitacyjna ks. Lewki: *Obecność Skandynawów w polskiej kulturze teatralnej w latach 1876–1918*, Lublin 1996, to książka zawierająca 848 stron druku w formacie B-5!!! Jest to dzieło „pomnikowe”, przyjęte przez teatrologów jako doniosłe osiągnięcie w zakresie szeroko zakrojonych badań interdyscyplinarnych zarówno kulturoznawczych, jak teatrologicznych i literaturoznawczych, z pogranicza kultury teatralnej polskiej i skandynawskiej. Książka, jeszcze przed zatwierdzeniem kolokwium habilitacyjnego, które w KUL-u odbyło się 14 maja 1997 r.,

została w 1996 r. ogłoszona „teatralną książką roku” przez sekcję krytyki polskiego oddziału Międzynarodowego Instytutu Teatralnego (ITI). Wysoka pozycja ks. Lewki, jako badacza teatru i dramatu skandynawskiego w Polsce, została jeszcze raz mocno potwierdzona. O ile wcześniej koncentrował się na zjawiskach szczegółowych, o tyle teraz przekazał syntetyczny obraz szerokiego zasięgu oddziaływania Skandynawów na kulturę, a w szczególności na teatr w Polsce. Bazując na własnych kwerendach czasopiśmienniczych i archiwalnych, Autor omówił w swojej pracy ponad siedemdziesiąt sztuk dwudziestu pięciu dramaturgów. Oprócz zjawisk już wcześniej rozpoznanych (np. dramaturgia Strindberga czy Hamsuna) odkrywczo zarysował w swojej pracy ekspansję komedii duńskiej, dotąd przez badaczy nie zauważonej. W pracy tej, poza licznymi wątkami teatrologicznymi porządkującymi wyniki wcześniejszych badań i dociekań, przedstawił Autor także formowanie się nowego etosu współczesnego człowieka, zwłaszcza w obrazie kobiety, który wyłania się z dramatów skandynawskich.

Habilitacja zatwierdzona w 1997 r. otworzyła przed Księdzem nowe perspektywy badawcze i dydaktyczne. Seminaria magisterskie na IV i V roku, proseminarium na III roku, a wreszcie od roku akademickiego 1998/99 liczne, 15-osobowe, seminarium doktoranckie, ukazywały prawdziwy rozmiar oddziaływania Księdza Profesora na studiujących polonistykę w KUL-u. Współ z swoimi współpracownikami i doktorantami w Katedrze Dramatu i Teatru, zorganizował najpierw specjalizację teatrologiczną, a później specjalność teatralną, rozszerzającą absolwentom polonistyki KUL ich przygotowanie zawodowe. Te działania zbiegły się w czasie ze staraniami Sekcji Filologii Polskiej KUL o uzyskanie certyfikatu jakości, przyznanemu przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną (UKA), dla najlepszych polonistyk w Polsce. Książk Lewko włączył się w te prace z całym oddaniem w KUL, współpracując z dyrektorem Sekcji Filologii Polskiej, przemianowanej w 1999 r. na Instytut, a także reprezentując nasze środowisko w ramach UKA, wszedł do komisji akredytacyjnej nadzorującej przyznanie tego certyfikatu dla polonistyki poznańskiej i opolskiej. Między innymi Jego praca i zaangażowanie sprawiły, że wniosek UKA o przyznanie Instytutowi Filologii Polskiej KUL akredytacji został podjęty bez przeszkód i merytorycznych uwag. W maju 2000 r. polonistyka KUL znalazła się w gronie dziesięciu najlepszych polonistyk w Polsce.

W 1999 r. ks. Lewko wydał kolejną książkę: *Studia o Strindbergu* (Lublin, RW KUL), zbiór wieloletnich dociekań i badań, a także pasji poznawczej, jaką obdarzał wielkiego dramaturga szwedzkiego. Publikacja książki zbiegła się z międzynarodową sesją: *August Strindberg – literatura szwedzka*, którą jako kierownik Katedry Dramatu i Teatru KUL w ramach obchodów 150. rocznicy urodzin pisarza zorganizował 16 października 1999 r. w Bibliotece Uniwersyteckiej KUL wraz z Instytutem Szwedzkim w Sztokholmie i Uniwersytetem w Dalarna. Zaproszeni referenci ze Szwecji i najwybitniejsi strindbergolodzy z Polski, którzy przyjechali do Lublina, potwierdzili autorytet lubelskiego ośrodka oraz osobisty wkład, jakim cieszył się Książk Profesor w badaniach nad Strindbergiem. Bardzo wysoko oceniają też Jego

działalność w pracach nad teatrem skandynawskim uczestnicy Seminarium Nordyckiego, kierowanego przez prof. Lecha Sokola w Instytucie Sztuki PAN.

Warto podkreślić, że ks. Lewko zawsze żywo zainteresowany był akademickim teatrem działającym w KUL. Od początku towarzyszył działaniom Sceny Plastycznej KUL, pisał recenzję ze wszystkich inscenizacji stworzonych przez Leszka Mądzika. Wypowiedzi te zgromadził w książce: *Teatr wielkich metafor. Szkice o Scenie Plastycznej KUL* (Warszawa 1996). Spojrzenie Księdza na spektakle Sceny Plastycznej wyróżniały się fachowością, na jaką może zdobyć się znawca sztuki plastycznej i wnikliwy teolog. W promocji tego teatru i jego właściwej, pogłębionej refleksji egzystencjalnej, do jakiej prowokuje Scena Plastyczna, udział ks. Lewki jest ogromny.

Bardzo ważnym obszarem Jego badań był też zawodowy teatr lubelski i wileński, zwłaszcza ich repertuar. Jeszcze w okresie, gdy Katedrą Dramatu i Teatru kierowała prof. dr hab. Irena Sławińska, ks. Lewko opracowywał wraz ze studentami repertuary teatru lubelskiego z lat 1890–1959. Zrobione przez Niego wyciągi i spisy, uzupełniające prace badawcze prof. dr Stefana Kruka i prof. dr Barbary Styk, są złożone w archiwum Katedry i będą wykorzystane w planowanych dalszych pracach naszego środowiska. Tą częścią swojego zainteresowania badawczego dzielił się szczególnie często na seminariach magisterskich. Z ponad sześćdziesięciu prac, jakie pod Jego kierunkiem napisano w Katedrze Dramatu i Teatru znaczna część poświęcona jest różnym aspektom historii teatru lubelskiego (repertuarowi, dyrektorom, aktorom, scenografom). Teatrologia lubelska wraz ze śmiercią Księdza Profesora utraciła bardzo wszechstronnego i wnikliwego badacza.

Podobnie wielkie zainteresowanie przejawiał teatrem wileńskim. Towarzysząc pracom naukowym prof. Ireny Sławińskiej, związanej biograficznie z Wilnem i inspirującej wiele prac badawczych nad teatrem w tym mieście, podejmował ks. Lewko szereg prac własnych nad repertuarem wileńskim. Z własnej inicjatywy podjął się opracować repertuar scen wileńskich w dwudziestoleciu międzywojennym. Zebrany materiał wymaga dalszego opracowania, ale już teraz jest solidną bazą do kilkutomowej edycji. O teatrze wileńskim wygłaszał też referaty (m.in. *Wileńskie inscenizacje dramatów Jerzego Szaniawskiego*, na sympozjum *Wilno teatralne*, w Szczecinie w 1995 r.). Na druk czeka jeszcze referat: *Teatr wileński wobec dramaturgii amerykańskiej* (wygłoszony na międzynarodowej konferencji Wilno i świat. Dzieje środowiska intelektualnego. IV Międzynarodowa konferencja, Białystok, 13–16 IX 2000). Sporo tematów „wileńskich” podejmowali również Jego magistranci i doktoranci.

Decyzją Senatu KUL, na wniosek Rady Wydziału Nauk Humanistycznych KUL, 1 czerwca 2000 ks. dr hab. Marian Lewko otrzymał nominację na stanowisko profesora KUL. W tej decyzji wyraziło się uznanie dla Jego licznych publikacji naukowych (prawie 100) oraz poważnym osiągnięciom dydaktycznym w zakresie promowania magistrów i dojrzewających już prac doktorskich.

Ostatnim przedsięwzięciem, w którym Książdz Profesor ukazał swoje szerokie perspektywy widzenia teatru, była zorganizowana przez Niego międzynarodowa kon-

ferencja *Dramat obcy w Polsce w XIX i XX w.*, która odbyła się w Kazimierzu Dolnym 24–25 września 2001 r. Przybyli na nią specjaliści z tego zakresu z różnych ośrodków w Polsce oraz 6 referentów z zagranicy (m.in. z Francji, Anglii, Szwecji i Norwegii). Nikt z uczestników nie przypuszczał, że Ksiądz Marian jest poważnie chory, że czeka go ciężka operacja. Miał pogodę ducha, snuł plany na przyszłość, planował kolejną konferencję w Kazimierzu, rozbudowę zajęć teatrologicznych. Bardzo poważnie myślał o wydawaniu rocznika „Teatrologia”. Planował wydanie książek utalentowanych doktorantek (m.in. pracę Anny Podstawki o Wilderze). Na druk w Wydawnictwie KUL czekają opracowane przez Niego dramaty Amelii Hertzówny.

W kontekście stale rosnącego dorobku naukowego i osiągnięć dydaktycznych, na wniosek Instytutu Filologii Polskiej KUL, Rada Wydziału Nauk Humanistycznych KUL wszczęła postępowanie zmierzające do nadania Księdzu Maranowi Lewce tytułu naukowego profesora. Śmierć przerwała wprawdzie te czynności, ale prace i inicjatywy, jakie Zmarły podejmował, a także sposób, w jaki traktował swoich współpracowników i przyjaciół, pozwalają widzieć w Nim Profesora o najwyższych wartościach i randze.

Nota o Autorze: prof. KUL dr hab. **WOJCIECH KACZMAREK** – kierownik katedry Dramatu i Teatru KUL oraz dyrektor Instytutu Filologii Polskiej KUL. Zajmuje się dramatem i teatrem religijnym w XIX i XX w., twórczością Paula Claudela, Wyspiańskiego i Kasprowicza, autor licznych publikacji z tej tematyki.

PUBLIKACJE KSIĘDZA PROFESORA MARANA LEWKI

1. „Eryk XIV” w *Teatrze Polskim*, „Polonista” (KUL), R XIV (1967), grudzień, s. 1–23.
2. *Strindberg och den polska teatern*, „Meddelanden från Strindbergssällskapet, [Stockholm] 1970 nr 44 s. 2–8. [Współautor Irena Sławińska].
3. *Nowa premiera na KUL-u*, „Tygodnik Powszechny” 1970, nr 19 [rec. spektaklu Sceny Plastycznej KUL pt. *Ecce homo*].
4. *Ambitne przedstawienie* [Kronika akademicka], „Zeszyty Naukowe KUL” R XIII, 1970, z. 3 (51), s. 91–92 [dotyczy spektaklu *Ecce homo*].
5. *Czas wody żywej*. [Kronika akademicka], „Zeszyty Naukowe KUL” R XIV, 1971, z. 2 (54), s. 89–90 [rec. spektaklu *Czas wody żywej*, na podst. książki R. Brandstaettera *Jezus z Nazaretu* w wyk. TA KUL, grupa Ubogich, reż. Joachim Lodek].
6. *Teatr wielkich metafor*, „Tygodnik Powszechny” 1971, nr 27 [rec. spektaklu Sceny Plastycznej KUL pt. *Narodzenia i grupy Ubogich* pt. *Hiob* wg A. Mac Leischa, reż. J. Lodek].
7. *Recepcja teatralna Strindberga w okresie Młodej Polski*, „Roczniki Humanistyczne” t. XIX, 1971, z. 4, s. 5–64.
8. *Kalendarz wystawień dramatów Augusta Strindberga na scenach polskich za lata 1905–1970*, s. 65–71.
9. *Strindberg’s Career in the Polish Theatre*, „Roczniki Humanistyczne” t. XIX, 1971, z. 4, s. 73–81, [Współautor I. Sławińska].

10. *Jan Michalik, Twórczość Ibsena w sądach krytyki polskiej 1875–1906, Wrocław 1971* [recenzja], „Pamiętnik Teatralny” R. XXI, 1972, z. 2 (82), s. 253–257.
11. *Dziecko Boże jest radosne* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 89 (1972), nr 5, s. 298–299.
12. *Salezjańskie misterium „Męki Pańskiej”. Przyczynek do dziejów teatrów ochotniczych w Polsce*, „Roczniki Humanistyczne” t. XX, 1972, z. 1, s. 119–146 + 2 summary, 8 nlb (ilustracje).
13. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1972, z. 46, s. 50–55 [sprawozdanie].
14. *Opowieść o potrzebie wiary*, „Tygodnik Powszechny” 1973, nr 22 [rec. spektaklu TA KUL, grupa Ubogich pt. *Kain i Abel*, reż. Mieczysław Abramowicz].
15. *Chrystus moim światłem* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 90 (1973), nr 1, s. 19–21.
16. *Czyste serce dziecka Bożego* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 90 (1973), nr 1, s. 39–40.
17. *Czy wszystko już przygotowane?*, „Biblioteka Kaznodziejska” t. 91 (1973), nr 5, s. 285–286.
18. *Chrystus objawieniem odwiecznej prawdy* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 91 (1973), nr 6, s. 330–332.
19. *Towarzystwo Naukowe KUL*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1973, z. 47, s. 96–99 [o działalności Towarzystwa].
20. *Jezus uczy miłości nieprzyjaciół* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 92 (1974), nr 1, s. 38–39.
21. *Ten jest Syn mój umiłowany* [kazanie], „Biblioteka Kaznodziejska” t. 93 (1974), nr 6, s. 346–348.
22. *Czemu służył teatr zakładowy*, w: *75 lat działalności salezjanów w Polsce. Księga pamiątkowa*, red. Marian Lewko, Remigiusz Popowski, Stanisław Wilk, Łódź–Kraków 1975, s. 131–139. Resume [prezentacja teatru szkolnego księży salezjanów].
23. *Czas wolny w domach salezjańskich*, tamże, s. 140–155. Współautor Antoni Gabrel [dotyczy m.in. urządzania przedstawień].
24. *Wczesna recepcja twórczości dramatycznej Augusta Strindberga w krytyce polskiej*, „Roczniki Humanistyczne” t. XXIII (1975), z. 1, s. 157–181. Resume.
25. *Rezeption der theatralischen Theorie Strindbergs in Polen*, [w]: *Strindberg and Modern Theatre*, Strindbergssällskapet, Stockholm 1975, s. 151–162 [referat wygłoszony na międzynarodowym sympozjum poświęconym Strindbergowi we wrześniu 1973].
26. *Komentarz biblijny i homiletyczno-liturgiczny do niedzielnych i świątecznych czytań mszalnych*. Cykl A [współpraca, tu 6 niesygnowanych tekstów], red. bp Jerzy Stroba, ATK, Warszawa 1975.
27. *Wanda Achremowiczowa* [nekrolog], „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1976, z. 1, s. 76–78.
28. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1977, z. 4, s. 18–21 [sprawozdanie].
29. „*Seminare*” – nowe wydawnictwo salezjańskie [recenzja], „Życie i Myśl” 1977 nr 5, s. 143–145 [opublikowano pod nazwiskiem Jan Malewicki].
30. *Pośrodku życia w śmierci jesteśmy*, „Tygodnik Powszechny” 1978, nr 22 [rec. spektaklu TA KUL pt. *Wilgoć*].
31. *Recherches sur le drame et le théâtre a l’Universite Catholique de Lublin*, „Roczniki Humanistyczne” t. XXV (1977), z. 1, s. 136–138.
32. *Chwalibóg Józef* [hasło] w: *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1979, kol. 428–429.
33. *Czerwińsk nad Wisłą* [hasło] w: EK, kol. 840–841.
34. *Ocalić życie*, „Tygodnik Powszechny” 1980, nr 20 [rec. spektaklu TA KUL pt. *Wędrownie*].
35. *Zgruchotana wielkość. Wokół teatru Knuta Hamsuna*. „Roczniki Humanistyczne”, t. XXIX (1981), z. 5, s. 5–39.
36. *Czy stać nas na nową formę teatru?*, „Nostra”. Biuletyn salezjański, R XXXVII (1982), nr 226, s. 39–41 [dotyczy organizowania przy parafiach salezjańskich teatru dla dorosłych].
37. *Donacjan* [święty, hasło] w: EK, t. 4, Lublin 1983, kol. 107.
38. *Donat* [Donatus Aelius, hasło], tamże, kol. 107–108.

39. *Donat z Arezzo* [hasło], tamże, kol. 108–109. [Współautor Antoni Bazieli].
40. *Donat z Fiesole* [hasło], tamże, kol. 109.
41. *Donat z Münstereifel* [hasło], tamże, kol. 110.
42. *Donatello* [hasło], tamże, kol. 110–111.
43. *Dore Gustave* [hasło], tamże, kol. 120–121.
44. *Zgruchotana wielkość. Wokół teatru Knuta Hamsuna*, w: *Wśród mitów teatralnych Młodej Polski*, pr. zbior., red. I. Sławińska, B. Stykova, Kraków 1983, s. 342–393. Resume.
45. *Wpłynąć w szczęśliwą wieczność*, „Tygodnik Powszechny” 1984, nr 1 [rec. spektaklu Sceny Plastycznej KUL pt. *Brzeg*].
46. *Słowo wstępne*, w: *Misterium Christi. Męka Pańska* [słowa F. Harazim, muz. A. Chlondowski], Rumia 1984.
47. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1985, z. 1–2, s. 223–224 [sprawozdanie].
48. *O dramacie i teatrze Strindberga*, tamże, s. 75–80 [streszczenie tez pracy doktorskiej].
49. *Skandynawowie w repertuarze krakowskim (1877–1918)*, „Zeszyty Naukowe UJ”. Prace historycznoliterackie DCCXXXVIII (1985), z. 58 [Z dziejów teatru krakowskiego. Materiały z sesji Dwieście lat teatru w Krakowie. 1781–1981, red. Jan Michalik].
50. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej. 1984/1985*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1986, z. 2, s. 201–205 [sprawozdanie].
51. *Od redakcji*, „Seminare” 1986, s. 7–8 [wprowadzenie do numeru poświęconego religijnemu wychowaniu młodzieży].
52. Giannatelli Roberto, *Jak studiować katechetykę dzisiaj?* tłum. i oprac. Marian Lewko, „Seminare” 1986, s. 215–221 [skrót referatu wygłoszonego w KUL przez rektora Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie].
53. *Teatr wielkich metafor*, „Tygodnik Polski” 1987, nr 13 [rec. spektaklu TA KUL pt. *Pętanie*].
54. *Niezwykły nawet wśród świętych*, „Seminare” 1987–1988, s. 7–9 [prezentacja sylwetki św. Jana Bosko w stulecie śmierci].
55. *Ksiądz Bosko i jego „teatrzyk”*, tamże, s. 67–78 [o roli teatru w szkołach prowadzonych przez świętego].
56. *Eucharystia w pedagogicznej myśli księdza Bosko*, tamże, s. 79–89, współautor Andrzej Świda.
57. *Aneks*, oprac. Marian Lewko, tamże, s. 225–231. Zawiera: Daty znaczące w życiu księdza Bosko; Ważniejsze daty w historii Towarzystwa Salezjańskiego; Przełożeni wyżsi Towarzystwa Salezjańskiego; Ważniejsze daty w historii salezjanów polskich.
58. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej 1985/86*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1987, z. 1, s. 185–188 [sprawozdanie].
59. *Biblijne konteksty dramaturgii Augusta Strindberga*, „Zeszyty Naukowe KUL” R XXXI (1988), nr 4 (124), s. 29–40.
60. *Strindberg – O’Neill – Współczesny teatr. Sztokholmskie obrady pod egidą Fundacji Nobla*, tamże, s. 55–61 [prezentacja referatów z międzynarodowego sympozjum].
61. *Katolicki Uniwersytet Lubelski. Sekcja Filologii Polskiej 1987/88*, „Biuletyn Polonistyczny” IBL PAN 1989, z. 2, s. 183–187 [sprawozdanie].
62. *Giordano Luca* [hasło] w: EK, t. 5, Lublin 1989, kol. 1088.
63. *Eschatologiczne zamyslenie*, „Przegląd Uniwersytecki” 1990, nr 1–2 [rec. spektaklu TA KUL pt. *Wrota*].
64. *Inne miejsce. Tęsknota za czystym wnętrzem*, „Gazeta Festiwalowa”, Lublin, 13 kwietnia 1991. Jednodniówka z okazji Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Studenckich. Studencka Wiosna Teatralna – Lublin 1991 [o przedstawieniach jednoaktówek Pintera w wyk. Teatru 38 z Krakowa].
65. *O semantyce i funkcji rekwizytów w dramatach Augusta Strindberga*, „Akcent” 1991, nr 1 (43), s. 170–177.

66. *Biblioteka teatralna Jana Okońskiego. Wartość repertuaru i jego miejsce w życiu kulturalnym prowincji*. (Parę uwag na marginesie rozproszonego zbioru), w: *Dramat i teatr romantyczny*, red. nauk. D. Ratajczak, Wrocław 1992, s. 281–306.
67. Layla Alexander, *Tajemnice i sekrety Andrzeja Tarkowskiego*, tłum. z rosyjskiego i opatrzyl biogramem reżysera Marian Lewko, „Akcent” 1992, nr 2–3 (48–49), s. 201–211.
68. *Tchnienie życia i śmierci*, „Tygodnik Powszechny” 1993, nr 17 [rec. spektaklu TA KUL pt. *Tchnienie*].
69. *Le soufflé* [Chronique], „Le Théâtre en Pologne” 1993, nr 2, s. 48.
70. *The Breath* [Reports], tamże, s. 52–53, wersja angielska tekstu.
71. *Arnold Szyfman i jego teatr* [rec. książki E. Krasieński, Teatr Polski Arnolda Szyfmana. 1919–1939, Warszawa 1991], „Akcent” 1993, nr 1–2 (51–52), s. 255–259.
72. *O teatrze i dramacie emigracyjnym*, „Akcent” 1993, nr 3 (53), s. 227–235 [sprawozdanie z sympozjum zorganizowanego w Poznaniu].
73. *Semantic Analysis of the Role of Stage Properties in the first act of Eric XIV*, „Studia Scandinavistica” 14 (1993), s. 111–122.
74. *Chrześcijańskie konteksty dramaturgii Augusta Strindberga*, „Roczniki Humanistyczne” t. XLII, z. 1, s. 85–121.
75. *Guercino* [hasło] w: EK, Lublin 1993, t. 6, kol. 379–380.
76. *Harazim Franciszek* [hasło], tamże, kol. 547–548.
77. *Jeszcze nie monografia...* [rec. książki Teatr bezsłownej prawdy, red. W. Chudy, Lublin 1990], „Zeszyty Naukowe KUL” R XXXV (1992), nr 1–2 (137–138), s. 95–108 [druk 1995].
78. *Nowe studium o Ibsenie* [rec. książki E. Beyera, Henryk Ibsen, Gdańsk 1993], „Akcent” 1995, nr 3–4 (61–62), s. 214–217.
79. *Mrok i światło teatru Leszka Mądzika*, „Pokaz”. Pismo krytyki artystycznej, 1995 nr 4 (13), [referat wygłoszony na sympozjum z okazji 25 lat Sceny Plastycznej KUL].
80. *Mrok i światło teatru Leszka Mądzika*, w: *Pogranicza teatru*, red. Jacek Lewandowski, Lublin 1996, s. 33–48.
81. *Kronika Sceny Plastycznej KUL*, oprac. Marian Lewko, tamże, s. 73–82.
82. *Teatr wielkich metafor. Szkice o Scenie Plastycznej KUL*, Warszawa 1996, s. 123, 14 ilustr. [książka, tu przedruk recenzji opublikowanych wcześniej].
83. *Teatr ludzkiego universum*, „Notatnik Teatralny” 1996 nr 11, s. 146–150 [o Scenie Plastycznej KUL].
84. *Scena Plastyczna Leszka Mądzika. Jaka filozofia, jaka sztuka?* w: *Teatr i antropologia. Materiały z sesji „Antropologia teatru jako wydarzenia na pograniczu kultur”*, Białystok 20 XI 1993. Biblioteka pamięci i myśli, nr 16. Białystok 1996.
85. *Obecność Skandynawów w polskiej kulturze teatralnej w latach 1876–1918*, Lublin 1996, s. 848, książka [rec. L. Kuchtówna, Akcent 1998 nr 4 (74)].
86. *Scena Plastyczna KUL w Budapeszcie*, „Przegląd Uniwersytecki” 1997, nr 5–6, s. 20.
87. *Zbyt wiele pułapek wątpliwości*, „Zeszyty Naukowe KUL” RXL (1997), nr 1–2 (157–158), s. 195–203 (rec. książki B. Stykowej: *Teatr amatorski w Lublinie i na Lubelszczyźnie w latach 1866–1918*, red. Wydawnictw KUL, Lublin 1997).
88. *Wileńskie inscenizacje dramatów Jerzego Szaniawskiego*, w: *Wilno teatralne*, red. Mirosława Kozłowska, Warszawa 1998, s. 238–256.
89. *Z dziejów teatru w Lublinie*, „Akcent” 1998 nr 4 (74), s. 124–127, (rec. książki S. Kruka, *Teatr Miejski w Lublinie 1919–1939*, Lublin 1997).
90. *Norwesko-polskie dni literatury w Oslo*, „Akcent” 1998 nr 4 (74), s. 169–170.
91. *Le drame scandinave au théâtre polonais premiere moitié du siècle*, „Le Théâtre en Pologne 1999” nr 1, s. 6–9.
92. *Scandinavian Plays in Polish Theatres First Half of the 20th Century*, tamże, s. 9–11
93. *Studia o Strindbergu*, Lublin 1999, s. 352, 20 il., sum. [książka].

94. Kamila Janicka, *Łódzki okres działalności teatralnej Mariana Gawalewicza (1903–1906)*, oprac. M. Lewko, Lublin 2000, RW KUL ss. 227 [seria Katedry Dramatu i Teatru].
95. *Świat wewnętrzny bohaterów chłopskich w dramaturgii Wiesława Myśliwskiego*, w: *O twórczości Wiesława Myśliwskiego (w 70. rocznicę urodzin pisarza)*, Kielce 2001, s. 83–103.
96. *Instytut Filologii polskiej KUL. Katedra Dramatu i Teatru (skład osobowy, działalność merytoryczna pracowników, krótka historia działalności katedry, stan obecny realizowanego programu, informacje o posiadanej dokumentacji teatralnej)*, „Rzeczy Teatralne” 2001, nr 7–8, s. 9–17.
97. *Teatrologia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Tradycja i dzień dzisiejszy*, w: *Teatrologia polska u schyłku XX wieku*, red. J. Michalik, A. Marszałek, Kraków 2001, s. 27–30.
98. *Dramat obcy w Polsce 1756–1965. Premiery. Druki. Egzemplarze. Informator* A–K*, pr. zesp. pod kierunkiem Jana Michalina, Kraków 2001. [Współpraca redakcyjna odnotowana we wstępie do tomu].
99. *Spektakle Strindbergowskie w Szczecinie*, w: *Szczecin teatralny*, pod red. M. Kozłowskiej, Szczecin 2002.
100. *Teatr wileński międzywojnia wobec dramaturgii amerykańskiej*, w: *Wilno i świat. Dzieje środowiska intelektualnego*, IV Międzynarodowa Konferencja, Białystok 13–16 września 2000 r. [Druk] Białystok 2003.
101. *Amelia Hertzówna: Dramaty zebrane*. Wstęp i opracowanie, ks. Marian Lewko, książka złożona do druku w Wydawnictwie KUL.
102. *Dramat obcy w Polsce w XIX i XX wieku*. Materiały z międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Katedrę Dramatu i Teatru w Kazimierzu nad Wisłą 24–25 września 2001, pod red. Mariana Lewki, Wojciecha Kaczmarka i Joanny Michalczuk, książka złożona do druku w Wydawnictwie KUL.